

Хочте – вірте...

Село Луко. Ліс.

Тут, на північній стороні села, де розбігаються на всі сторони світу довгі змії ґрунтових доріг, стоять хрести. Великі й маленькі. Пригірок біля них обгороджений жердинами. Дика груша та стара сосна із молодим паросляком обступили їх неначе почесна варта. Під хрестами на землі – жовті бідончики, миски, хороший скляний посуд. А ці символи терпеливого страдництва геть обвішані вишитими і купленими в магазині рушниками, стрічками різних кольорів, вишитими фартухами. Є тут чиясь спідниця і безрукавка (а, може, то колись була фуфайка...).

Їдуть сюди люди. З Білорусії і з дальніх українських міст. Передають через знайомих стрічки, рушники, їжу. І все заради одного -- щоб зцілитися, щоб задумане збулося, щоб мати дітей, щоб чоловік не пив, щоб жінка не гуляла, щоб господарство велося. Можна в це вірити, можна й не вірити, але той факт, що люди одне одному переказують і їдуть сюди чіпляти ті “ленточки”, говорить сам за себе.

Мені особисто теж мало вірилося. Але зацікавило таке. Безплідну жінку з Львівщини направив сюди дід, який в наших краях ніколи не бував, але знає, що є таке урочище «Старці» і стоять там “крести”. Треба до тих “крестів” добратися, покласти милостиню, зробити ще 40 хороших справ протягом двох тижнів -- і позбавишся безпліддя. Дійсно, після поїздки в наш край львів’янка народила хлопчика, хоча спеціалісти категорично твердили, що дітей не буде. Вони з чоловіком чесно прожили 18 років. Де тільки не їздили по світу за поміччю об’їздили? Цього разу жінка їхала сама. Посадили її на поїздок, але не підказали, де вийти, тож доїхала аж до Білого. Давай добиратися назад. Стріла на дорозі чоловіка з фурманкою, і ледве його впросила за плату довести до тих Хрестів...

З Сарн батьки шукали сина, який з ними посварився і виїхав з жінкою у світ. Батьки приїжджали в Луко, залишили милостиню біля хрестів. Потім розповідали, що невдовзі син подзвонив аж з далекої Росії і розказав таке. Вві сні до нього три ночі підряд приходили худі і бідні люди, і все наказували передати якийсь листочок матері чи батьку. Син подумав: “Чи не трапилося, бува, що із батьками?” – і зателефонував додому.

А це вже розповідала мені жителька нашого краю, Надя-луківчанка. Вона довго не могла позбутися злиднів і горя. Хоча й вийшла заміж, мала дітей, але така була житка – мука одна. Приїхала одного разу на Провідну неділю в рідне село, побула на кладовищі, взяла хустинку – і пішла до чудодійних Хрестів. Казала, по дорозі все своє життя передумала-перебрала. Дійшла до Хрестів, пов’язала на одному із них хустину – і розгубилася, забула за чим йшла сюди. Замість того, щоб попрохати донькам хорошої пари, випалила: «Щоб я заміж вийшла!» Потім сама із себе посміялася та й поїхала додому. Через якийсь час помирає її чоловік, вона їде на сезон ... і там виходить заміж. Дочки її розповідали, що дядько трапився добрий, колишній військовий, і хороший господар.

То що ж то за Хрести? В Луко та сусідніх селах розповідають багато легенд про це урочище «Старці» і ті Хрести. Але всі сходяться в одному.

...Було це після 1861 року, коли воля прийшла і землю почали бідним давати. Тоді сім’ями люди кинулися нового місця шукати. Переказують, що в той рік страшна зима була, мор на людей і худобу ходив. А заметілі були такі, що хати й хліви позамітало, люди копали нори в снігу. Дуже тяжка була зима, сніг доводилося на воду топити.

Вже як пішла відлига, поїхали хуторяни в ліс й натрапили там на мертвих людей. Вони сиділи, притулившись одне до одного: дід, жінка, діти. Бідно вдягнені, як старці. Чи з голоду, чи з холоду не дійшли до перших хат всього 5 кілометрів. Пройшла така сувора зима, але їх не зачепили вовки, не рознесли дикі звірі. І коли зібралися люди їх хоронити, в діда раптом випала незвичайна іконка (її потім прибили на найвищому хресті). Згодом приїхав православний священник і сказав, що то була сім'я руських старообрядців. Куди вони йшли, куди добиралися -- таємниця, яку забрали з собою в могилу.

Та пам'ять про Хрести живе. Кожне покоління луківчан і жителів сусідніх сіл поновлюють ці хрести, доглядають, носять їжу. І просять Бога, щоб ніколи й нікому з їхнього роду не довелося помирати голодною і холодною смертю.

Записала Галина ТЕТЕНЬВА.

